De Dapperpaling

Sarah van Sonsbeeck, 2026

Op het Dapperplein ligt een glimmende paling van groen naar grijs en zelfs even goud verkleurend in een open lus. Duikt hij daar nu onder het plein? Het lijf vormt zitplekken waar mensen vanzelf tegenover elkaar plaatsnemen. Als aanvulling op de hardstenen ovale zitranden rond de groenvakken laat De Dapperpaling, door zijn naar binnen gebogen vorm, mensen makkelijk naast en tegenover elkaar zitten. De sculptuur nodigt uit tot aankijken in plaats van langs elkaar heen kijken, tot ontmoeting, maar ook gewoon tot even zitten in stilte te midden van de levendigheid van de markt. Het werk is direct herkenbaar en tegelijk raadselachtig, net als de paling zelf.

De sculptuur is losjes geïnspireerd op een bijzonder verhaal uit de geschiedenis van de Dappermarkt: palingboer Lou Voorthuijzen, de “Jezus van de Dappermarkt”, die geloofde dat hij de wederopstanding van Jezus was. Dat verhaal raakte me niet zozeer vanwege Lou, maar omdat het laat zien dat een markt niet alleen een plek is waar goederen worden uitgewisseld, maar ook verhalen, ontmoetingen en gedachten. Niet Lou is voor mij de held van dit verhaal, maar de paling zelf: zo schijnbaar oerhollands maar haast een buitenaards wezen, glimmend en mysterieus.

Zoals de paling tussen zout en zoet water leeft, beweegt ook de Dappermarkt tussen werelden. Hier kruisen talen, culturen, herinneringen en toekomsten elkaar en ontstaan iedere dag nieuwe ontmoetingen tussen mensen. Dat is de immateriële markt waar dit kunstwerk een eerbetoon aan wil zijn. De Dapperpaling nestelt zich in het kloppende hart van de Dapperbuurt: het Dapperplein. Hier komen al deze werelden samen en kun je midden in de drukte van de markt straks bij het kunstwerk even vertragen en samenzijn.

De Dapperpaling gaat een samenspel aan met het door de gemeente hier geplande groen in verhoogde ovale groenvakken met hardstenen zitranden. De sculptuur sluit daarop aan met zijn ronde vormen waar je ook op mag zitten, maar biedt ook een intrigerend contrast: een organische mysterieuze vorm in vervloeiende en zacht spiegelende tonen, in mooi contrast met de materialen van het plein en zich er toch door reflectie mee verbindend. De Dapperpaling duikt onder het plein, en ergens in het groen zwiept een gouden staart omhoog. Zo speelt het werk ook met de menselijke schaal van de markt. Is de paling nou groot of zijn wij klein?

De paling spreekt

Als je dichterbij het kunstwerk komt ontdek je dat op de huid van de bronzen paling kleine teksten staan, die je pas kunt lezen als je heel dichtbij bent en die uitnodigen tot aanraken. De teksten zijn geschreven in mijn handschrift en misschien in dat van sommige buurtbewoners? Bij selectie zou ik graag met hen en met belanghebbenden in gesprek gaan over de uiteindelijke teksten. Belangrijk vind ik dat ze de paling iets persoonlijks en menselijks geven en ook verbindend werken. Het gebruik van tekst op deze manier sluit aan bij mijn eerdere werk waar taal en handschrift vaak ook deel van zijn. De Dapperpaling geeft geen antwoorden, maar zet ons tot denken aan en tot gesprek, of tot een glimlach? De teksten die ik voor me zie zijn kort en breed aansprekend, bijvoorbeeld:

Ik geloof in jou.

Geloof jij in mij?

Ik geloof in morgen.

Het naar elkaar omkijken is belangrijk in de Dapperbuurt, De Dapperpaling maakt dat zichtbaar. Dit kunstwerk brengt de fysieke en sociale ruimte op poëtische wijze samen. De ruimte die we zien, maar ook de ruimte die we voelen: Wie spreekt er eigenlijk, en tegen wie? De zinnen kunnen worden gelezen als een persoonlijke gedachte, een vraag aan degene die naast je zit of als de stem van de paling zelf.

Wat ons (aan)raakt

Als materiaal van het kunstwerk kies ik brons, deels groen gepatineerd bij de kop verlopend via grijs en donkergroentonen naar een goud glimmende hoog gepolijste staart die het groen van de bomen spiegelt. Door reflecties en licht ontstaat een interactie met omgeving en bewoners, en is de sculptuur nooit hetzelfde. Brons is robuust maar oogt zacht, en brengt detail en zachtheid in de wat harde materialiteit van de Dappermarkt. Door de tijd, de elementen (regen en zon) en door aanraking, zal het brons alleen maar mooier worden. Het wordt goed verankerd in de ondergrond, met advies van een constructeur.

Samengevat

De Dapperpaling gaat niet over één statement of één waarheid, maar over de vraag wat mensen steeds opnieuw met elkaar verbindt. Misschien is dat geloof in elkaar, in iets anders, of juist in de vrijheid om te verschillen. Zoals een paling zich niet makkelijk laat vangen en zich steeds tussen verschillende werelden beweegt, hoeft ook de betekenis van het werk niet vast te liggen. Overdag is de sculptuur een plek om te zitten en elkaar te ontmoeten, maar ook om even alleen te zijn. ’s Avonds als de markt weg is krijgt het werk door schemer en subtiele verlichting een meer sculpturale en mysterieuze aanwezigheid op het legere plein. Zo wordt De Dapperpaling een blijvende drager van verhalen, gesprekken en herinneringen uit de Dapperbuurt: een poëtisch maar markant nieuw herkenbaar beeld in de buurt dat aangeraakt en gebruikt mag worden.

Beeld referenties

Verschijningsvormen van de paling en van brons

Hoe ik taal gebruik in mijn werk

I burn for you, 2022 (foto Eddo Hartmann), Pedestal for Imperfect, Amsterda Museum 2021, *De Buurtoptimist (voor Diana)*, Weesperzijde 12, 2023.

Indicatieve begroting

Schetsontwerp	*€ 3.000,- Exclusief Btw*
Honorarium VO	*€ 7.500,-*
Honorarium DO	*€ 7.500,-*
Artist fee na realisatie	*€ 10.000,-*
Totaal honorarium VO, DO & realisatie	*€ 25.000,-*

Productie bronsgieter	*€ 96.000,-*
Stelpost interne constructie n.a.v. constructeur	*€ 10.000,-*
Stelpost model voor bronsgieter	*€ 3.000,-*
Transport	*€ 3.000,-*
Aannemer verankering plein en plantvak	*€ 10.000,-*
Stelpost onderhoudsplan 2 jaar	*€ 3.000,-*
Totaal productie	*€ 125.000,-*

Technische kenmerken kunstwerk

Materiaal: brons.

Gewicht: 800-1500 kg.

Lengte: 12 meter.

Afwerking: gepatineerd (kop), ruw of patina (lijf), gepolijst met lak (staart).

Verankering: lijn verankering met grond ankers om de 50cm in de ondergrond (voorlopig advies constructeur Pieter Pollemans).

Impressie Dapperpaling met de vrije ruimte aangegeven zoals in de tekening van de gemeente.

Opmerkingen proces

Locatie: De geschetste locatie is indicatief in de zin dat deze in overleg met betrokkenen zeker nog kan opschuiven binnen de ruimte van het hart van het plein. Het is mijn uitdrukkelijke wens het werk op het plein te plaatsen, maar ook dat het werk omarmd wordt en dat markt, hulpdiensten en ander regulier gebruik goed samengaan met de locatie van het werk. Ik heb het werk nu aan de rand van de vrij te houden ovaal gesitueerd, maar de preciese locatie lijkt me iets om in samenspraak met alle partijen goed te bekijken in een volgende fase. Ik ga er nu vanuit dat de bestaande verlichting, en eventueel nog te komen verlichting genoeg zijn om het werk mooi aan te lichten 's nachts en heb daarvoor geen extra voorzieningen opgenomen.

Brons onderhoud & zit element:

Ik streef ernaar het werk hufterproof en onderhoudsvrij op te leveren, brons is een veel in de openbare ruimte toegepast materiaal. Graag stel ik met de gemeente samen een onderhoudsplan op. Brons wordt aangenaam warm in de zon maar zeker niet te warm om op te zitten. Bijvoorbeeld in Artis staan bronzen dierenbeelden waar mijn kinderen vaak op klimmen en waar goud gepolijste plekken laten zien hoeveel kinderen hen voor gingen. Ik heb het kunstwerk vanwege zijn relatieve laagte nu niet als speltoestel onderzocht, maar doe dat zonodig graag.

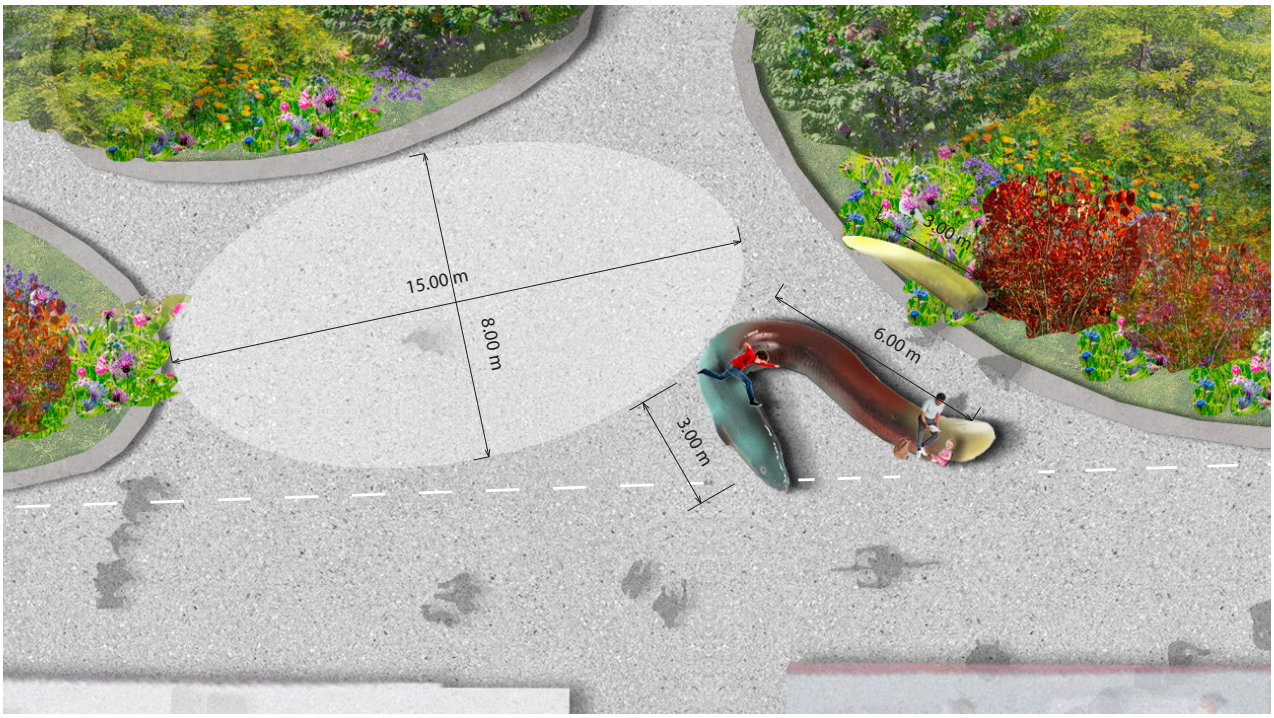

Impressie Dapperpaling met de vrije ruimte aangegeven zoals in de tekening van de gemeente.